

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi İstatistikleri

Eylül 2023

Cari İşlemler Dengesi

TCMB tarafından açıklanan ödemeler dengesi istatistiklerine göre 2022 yılının Eylül ayında 3.024 milyon dolar açık veren cari denge, 2023 yılının aynı ayında 1.876 milyon dolar fazla verdi. Böylece 2023 yılı Ağustos ayında 56.609 milyon dolar olan 12 aylık cari işlemler açığı, Eylül ayında 51.709 milyon dolara geriledi.

Cari fazla verilmesinde; ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret dengesinin, Eylül ayında önceki yılın aynı ayına göre 4.380 milyon dolar artarak 3.657 milyon dolara gerilemesi etkili oldu.

Hizmetler dengesi kaynaklı girişler ise Eylül ayında önceki yılın aynı ayına göre 269 milyon dolar artarak 6.253 milyon dolara yükseldi.

Birincil gelir dengesinden kaynaklanan net çıkışlar, önceki yılın aynı ayına göre 116 milyon dolar artarak 851 milyon dolar olarak gerçekleşti.

2022 yılı Eylül ayında 4 milyon dolar net çıkış kaydedilen ikincil gelir dengesi kaleminde, 2023 yılının aynı ayında 131 milyon dolar net giriş yaşandı.

Cari İşlemler Dengesi, m\$ - Eylül

Aylık	2022	2023	Yıllık Değ.
İhracat	22.409	21.797	-2,7%
İthalat	-30.446	-25.454	-16,4%
Ticaret Dengesi	-8.037	-3.657	-54,5%
Hiz. Gelir	9.483	10.298	8,6%
Hiz. Gider	-3.499	-4.045	15,6%
Hiz. Dengesi	5.984	6.253	4,5%
Birincil Den.	-967	-851	-12,0%
İkincil Den.	-4	131	A.D.
Cari Denge	-3.024	1.876	A.D.

12 Aylık	2022	2023	Yıl. Değ.
İhracat	252.552	249.663	-1,1%
İthalat	-329.174	-343.625	4,4%
Ticaret Dengesi	-76.622	-93.962	22,6%
Hiz. Gelir	84.433	98.317	16,4%
Hiz. Gider	-37.110	-46.434	25,1%
Hiz. Dengesi	47.323	51.883	9,6%
Birincil Den.	-9.606	-10.170	5,9%
İkincil Den.	-481	540	A.D.
Cari Denge	-39.386	-51.709	31,3%

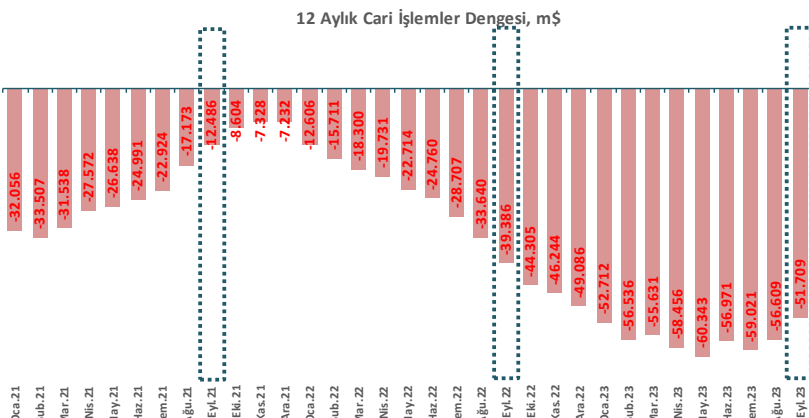
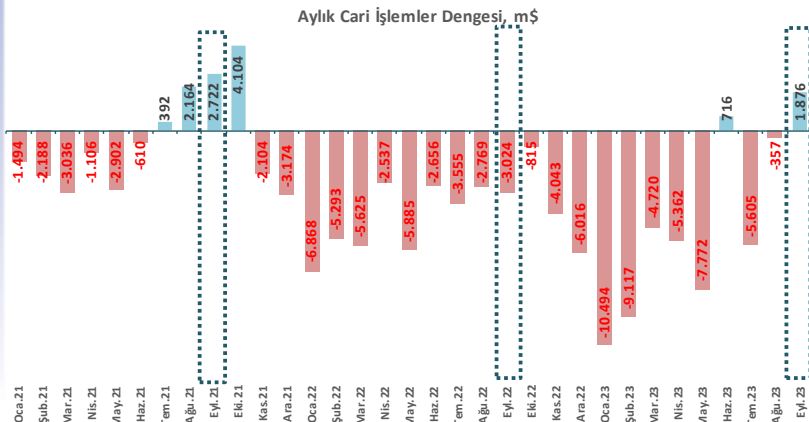
Cari İşlemler Dengesi, m\$ - Aylık

	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-1.494	-6.868	-10.494	74,4%	52,8%
Şubat	-2.188	-5.293	-9.117	-13,1%	72,2%
Mart	-3.036	-5.625	-4.720	-48,2%	-16,1%
Nisan	-1.106	-2.537	-5.362	13,6%	111,4%
Mayıs	-2.902	-5.885	-7.772	44,9%	32,1%
Haziran	-610	-2.656	716	A.D.	A.D.
Temmuz	392	-3.555	-5.605	A.D.	57,7%
Ağustos	2.164	-2.769	-357	-93,6%	-87,1%
Eylül	2.722	-3.024	1.876	A.D.	A.D.
Ekim	4.104	-815			
Kasım	-2.104	-4.043			
Aralık	-3.174	-6.016			
Ocak - Eylül	-6.058	-38.212	-40.835		6,9%

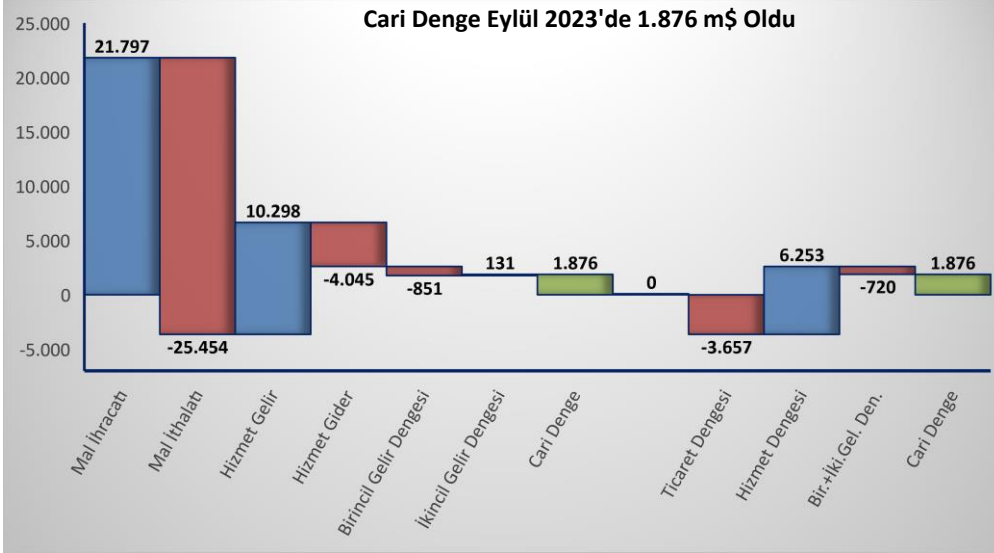
Cari İşlemler Dengesi, m\$ - 12 Aylık

	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-32.056	-12.606	-52.712	7,4%	318,2%
Şubat	-33.507	-15.711	-56.536	7,3%	259,8%
Mart	-31.538	-18.300	-55.631	-1,6%	204,0%
Nisan	-27.572	-19.731	-58.456	5,1%	196,3%
Mayıs	-26.638	-22.714	-60.343	3,2%	165,7%
Haziran	-24.991	-24.760	-56.971	-5,6%	130,1%
Temmuz	-22.924	-28.707	-59.021	3,6%	105,6%
Ağustos	-17.173	-33.640	-56.609	-4,1%	68,3%
Eylül	-12.486	-39.386	-51.709	-8,7%	31,3%
Ekim	-8.604	-44.305			
Kasım	-7.328	-46.244			
Aralık	-7.232	-49.086			

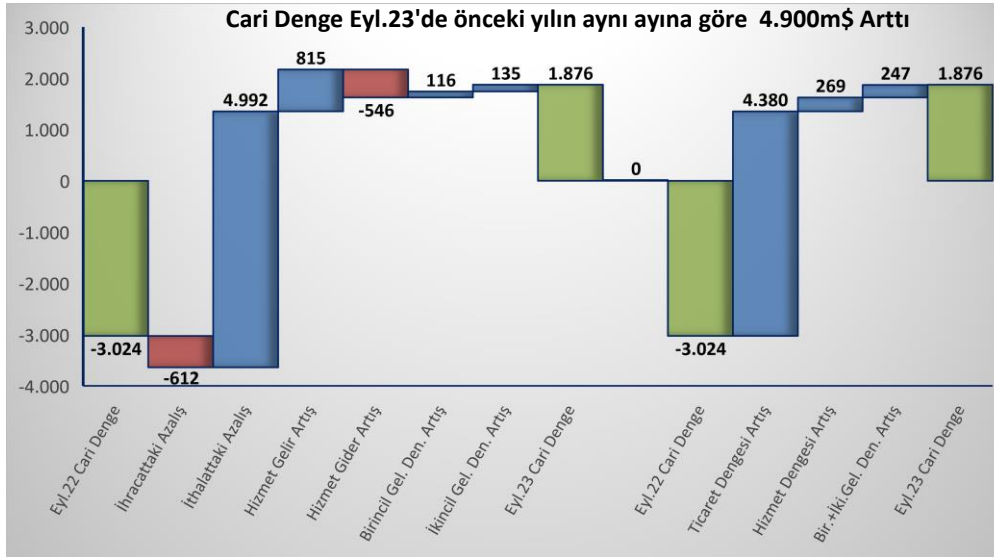
Kaynak: TCMB

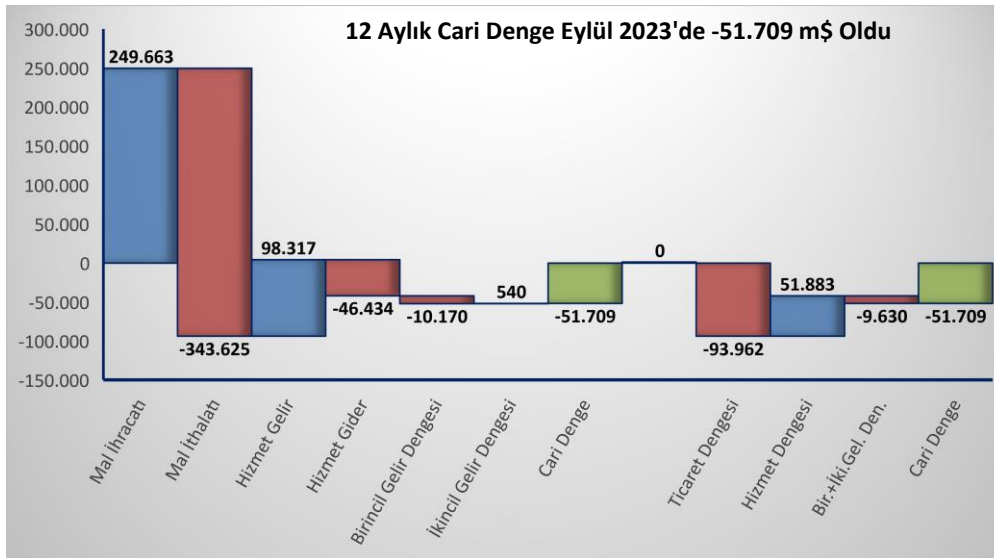
Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

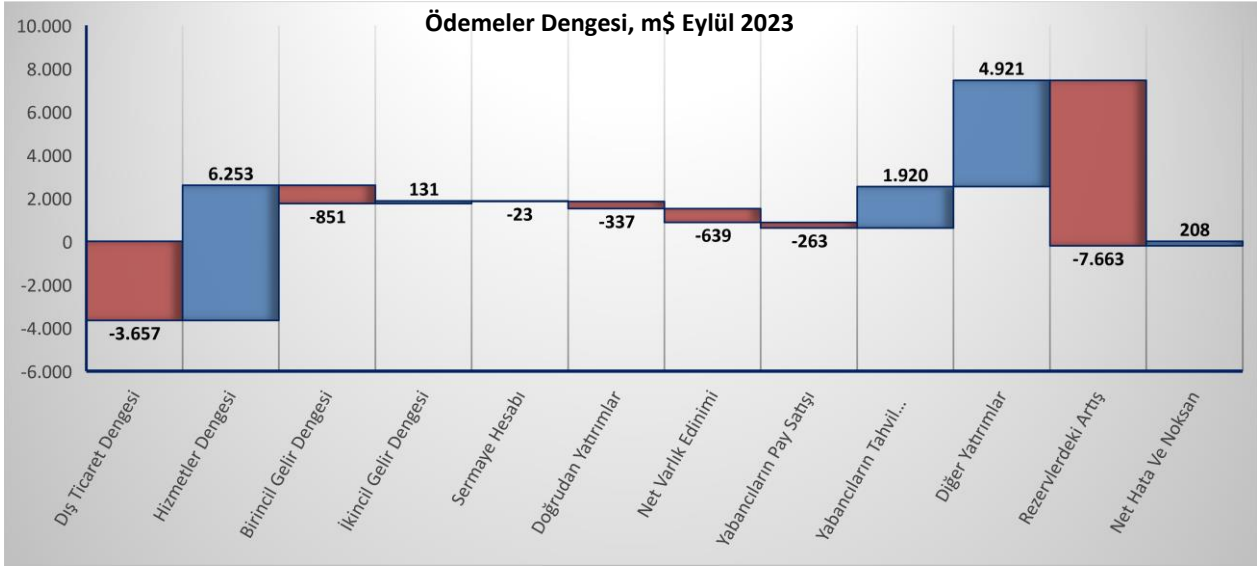
2023 yılı Eylül ayında 21,8 milyar dolar ihracat yapılırken, 25,5 milyar dolar ithalat yapıldı ve ticaret dengesi 3,7 milyar dolar açık verdi. 10,3 milyar dolar hizmet geliri elde edilirken, 4,0 milyar dolar hizmet gideri kaydedildi ve hizmet dengesi 6,3 milyar dolar fazla verdi. Birincil ve ikinci gelir dengesinin 0,7 milyar dolar açık vermesiyle 2023 yılı Eylül ayında cari denge, 1,9 milyar dolar fazla verdi.

2022 Eylül ayında 3 milyar dolar açık veren cari dengenin, 2023 yılı Eylül ayında 1,9 milyon dolar fazla vermesinin temel sebebi dış ticaret dengesinin 4,4 milyar dolar artmasıdır. İhracat önceki yılın aynı dönemine göre 612 milyon dolar azalırken, ithalat 4,99 milyar dolar azalış gösterdi ve böylece dış ticaret dengesi 4,4 milyar dolar artarak 3,7 milyar dolar açık verdi. Bu gelişme neticesinde 2022 yılı Eylül ayında 3 milyar dolar açık veren cari denge, 2023 yılının aynı ayında 1,9 milyar dolar fazla verdi.

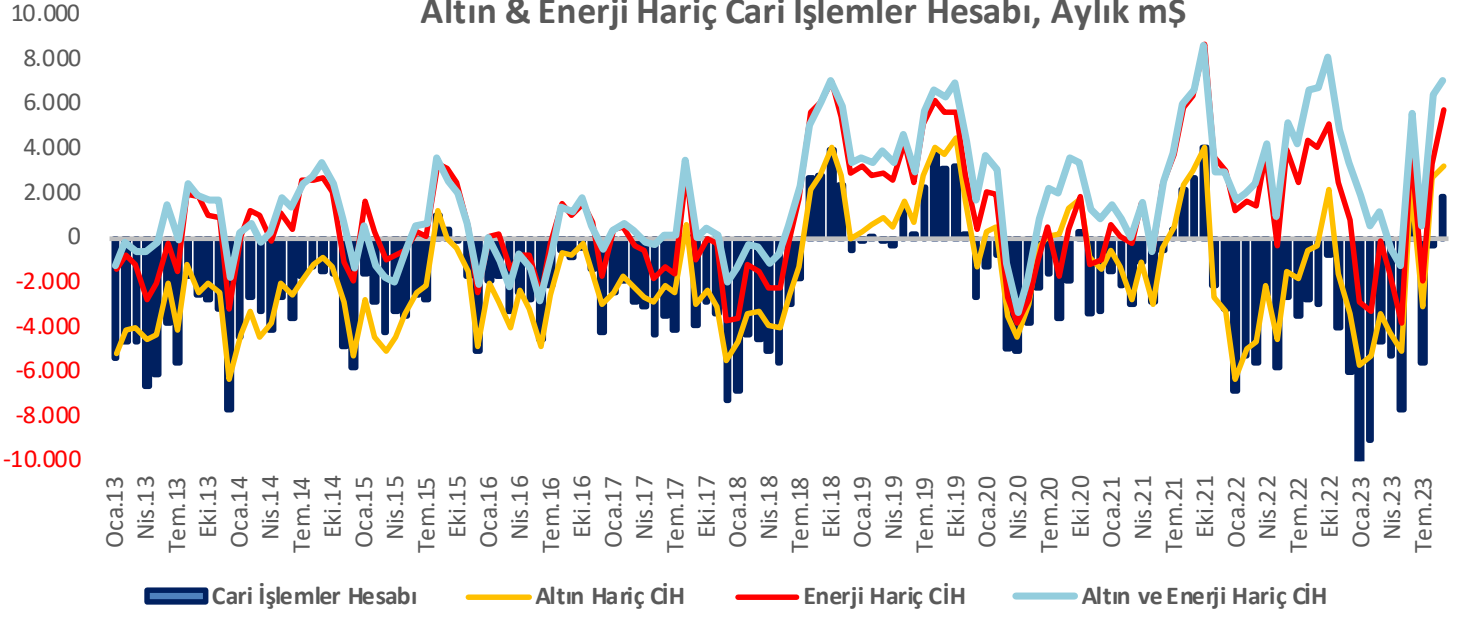
Eylül 2023'te 12 aylık ticaret dengesi 94,0 milyar dolar açık verirken, hizmetler dengesi 51,9 milyar dolar fazla verdi. 9,6 milyar dolar birincil+ikincil gelir dengesi çıkışlarıyla beraber 12 aylık cari açık 51,7 milyar dolar oldu.

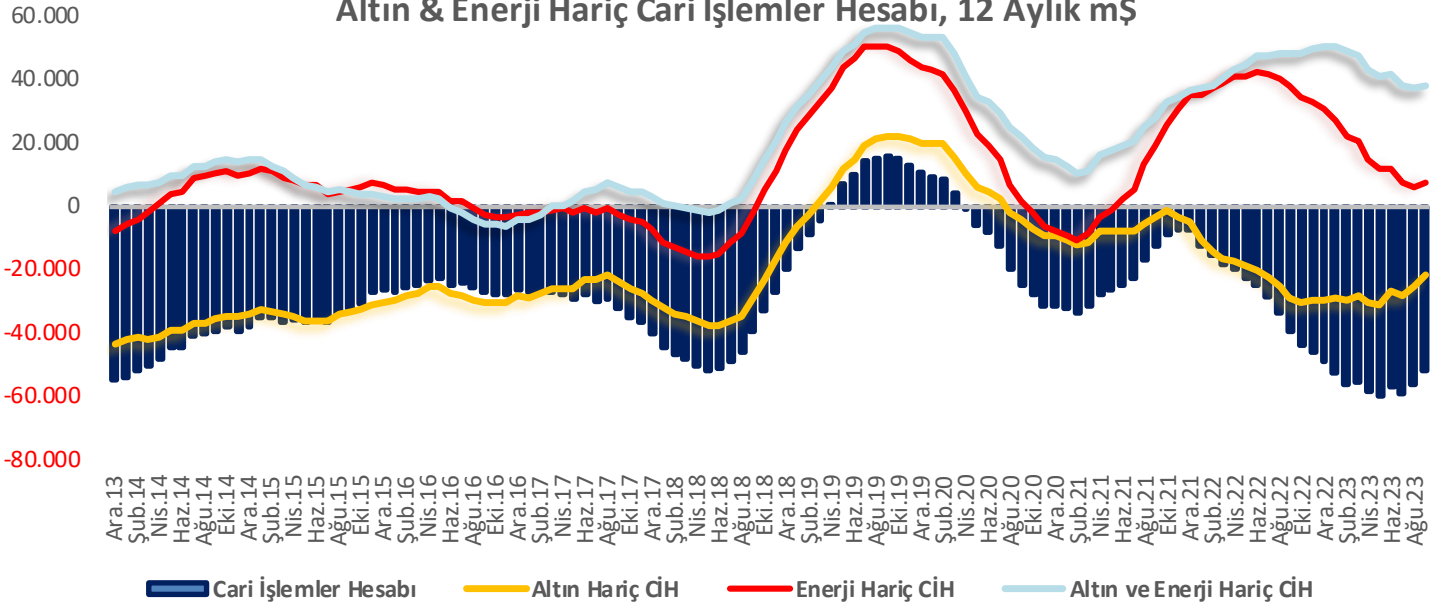
Cari açığın temel olarak nasıl finanse edildiğini gösteren ödemeler dengesi istatistiklerine göre 2023 Eylül ayında yabancıların 263 milyon dolarlık pay satışının yanı sıra 337 milyon dolar doğrudan yatırımlardan ve 639 milyon dolar net varlık ediniminden döviz çıkışı gerçekleşmiştir. Çıkan bu dövize karşılık yabancıların 1,9 milyar dolarlık tahvil alımının yanı sıra 4,9 milyar dolar diğer yatırımlardan döviz girişi olmuştur. 208 milyon dolar net hata ve noksan sonrasında ise TCMB'nin rezervlerinde 7,7 milyar dolarlık artış yaşanmıştır.

Son 12 aylık dönemde ise 51,7 milyar dolar olan cari açıkla beraber yabancıların 862 milyon dolarlık pay satışının yanı sıra 2,9 milyar dolar net varlık edinimi hesabıyla birlikte toplamda 55,5 milyar dolarlık döviz çıkışı gerçekleşmiştir. Çıkan bu dövize karşılık yabancıların tahvil alımından 6,9 milyar dolar, 4,5 milyar dolar doğrudan yatırımlardan döviz girdisi olurken büyük bir kısmı TCMB'nin yükümlülüklerinin artmasıyla oluşan diğer yatırımlar hesabından 37,7 milyar dolar giriş olmuştur. 6,7 milyar dolar net hata ve noksan sonrasında ise TCMB'nin rezervlerinde 148 milyon dolarlık artış yaşanmıştır.

Altın & Enerji Hariç Cari İşlemler Hesabı, Aylık m\$

Altın & Enerji Hariç Cari İşlemler Hesabı, 12 Aylık m\$

Altın hariç cari işlemler hesabı, 2022 Eylül ayında 0,4 milyar dolar açık vermişken, 2023 yılının aynı döneminde 3,2 milyar dolar fazla vermiştir.

Türkiye’de, yıllar itibariyle ekonomik ve sosyal gelişmeler nedeniyle enerji tüketimi artmakta buna karşın yerli enerji kaynaklarımızın sınırlı olması sebebiyle enerji arzımız aynı hızda artırılmamaktadır. Bu durum ülkemizi enerjide dışa bağımlı hale getirmekte ve cari dengemizi olumsuz etkilemektedir. Ayrıca enerji ithalatının cari işlemler dengesine olan etkisi sadece miktar değişimlerinden değil fiyat değişimlerinden de kaynaklanmaktadır. Buna bağlı olarak petrol fiyatlarındaki dalgalanma ve tüketilen enerjiyle yükseliş gösteren Türkiye’nin enerji ithalatı 2022 yılı Eylül ayında 8,9 milyar dolar iken 2023 yılı Eylül ayında 5,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı Eylül ayında 4,1 milyar dolar fazla veren enerji hariç cari işlemler hesabı ise 2023 yılı Eylül ayında 5,8 milyar dolar fazla vermiştir.

2022 yılı Eylül ayında 6,7 milyar dolar fazla veren altın ve enerji hariç cari denge, 2023 yılı Eylül ayında 7,1 milyar dolar fazla vermiştir.

Dış Ticaret Dengesi, m\$ - Aylık					
2023	İhracat	İthalat	Denge	Karş. Oranı	Aylık Değ.
Ocak	19.214	31.826	-12.612	60%	69,5%
Şubat	18.396	28.915	-10.519	64%	-16,6%
Mart	23.343	29.698	-6.355	79%	-39,6%
Nisan	19.032	26.142	-7.110	73%	11,9%
Mayıs	21.270	31.760	-10.490	67%	47,5%
Haziran	20.283	24.054	-3.771	84%	-64,1%
Temmuz	19.564	30.176	-10.612	65%	181,4%
Ağustos	21.182	28.316	-7.134	75%	-32,8%
Eylül	21.797	25.454	-3.657	86%	-48,7%
Ocak - Eylül	184.081	256.341	-72.260	72%	

Dış Ticaret Dengesi, m\$ - 12 Aylık					
2023	İhracat	İthalat	Denge	Karş. Oranı	Aylık Değ.
Ocak	254.938	348.597	-93.659	73%	4,5%
Şubat	253.456	351.337	-97.881	72%	4,5%
Mart	254.146	351.904	-97.758	72%	-0,1%
Nisan	249.768	350.292	-100.524	71%	2,8%
Mayıs	252.074	354.258	-102.184	71%	1,7%
Haziran	249.105	348.623	-99.518	71%	-2,6%
Temmuz	250.174	351.039	-100.865	71%	1,4%
Ağustos	250.275	348.617	-98.342	72%	-2,5%
Eylül	249.663	343.625	-93.962	73%	-4,5%

Dış Ticaret Dengesi, m\$ - Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-1.907	-8.553	-12.612	56,1%	47,5%
Şubat	-2.102	-6.297	-10.519	-16,6%	67,0%
Mart	-2.988	-6.478	-6.355	-39,6%	-1,9%
Nisan	-1.744	-4.344	-7.110	11,9%	63,7%
Mayıs	-3.055	-8.830	-10.490	47,5%	18,8%
Haziran	-1.635	-6.437	-3.771	-64,1%	-41,4%
Temmuz	-3.148	-9.265	-10.612	181,4%	14,5%
Ağustos	-2.884	-9.657	-7.134	-32,8%	-26,1%
Eylül	-1.126	-8.037	-3.657	-48,7%	-54,5%
Ekim	-50	-6.450			
Kasım	-3.628	-7.174			
Aralık	-5.046	-8.078			
Ocak - Eylül	-20.589	-67.898	-72.260		6,4%

Dış Ticaret Dengesi, m\$ - 12 Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-36.463	-35.959	-93.659	4,5%	160,5%
Şubat	-36.622	-40.154	-97.881	4,5%	143,8%
Mart	-35.255	-43.644	-97.758	-0,1%	124,0%
Nisan	-33.155	-46.244	-100.524	2,8%	117,4%
Mayıs	-33.466	-52.019	-102.184	1,7%	96,4%
Haziran	-33.039	-56.821	-99.518	-2,6%	75,1%
Temmuz	-34.224	-62.938	-100.865	1,4%	60,3%
Ağustos	-31.732	-69.711	-98.342	-2,5%	41,1%
Eylül	-29.104	-76.622	-93.962	-4,5%	22,6%
Ekim	-27.864	-83.022			
Kasım	-27.632	-86.568			
Aralık	-29.313	-89.600			

Kaynak: TCMB

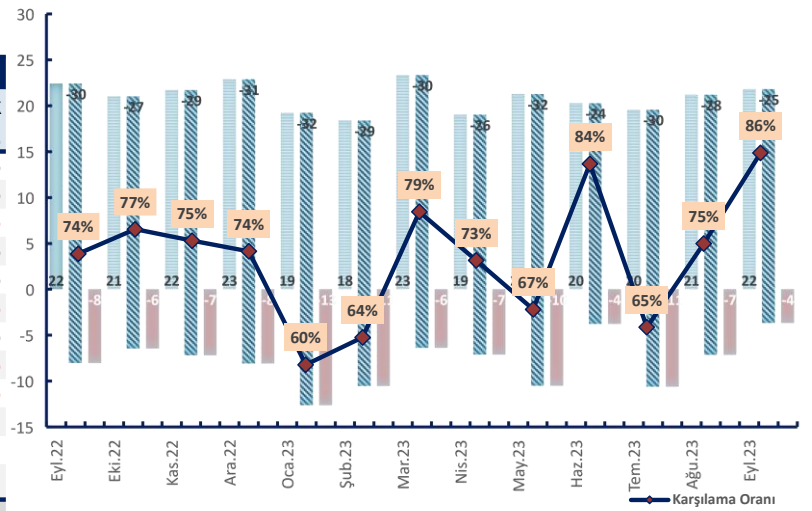
Dış Ticaret Dengesi

2023 yılı Eylül ayında ihracat bir önceki aya göre %2,90 artarak 21.797 milyon dolara yükselirken, ithalat %10,11 azalarak 25.454 milyon dolara geriledi. Böylelikle 2022 yılı Ağustos ayında 7.134 milyon dolar açık veren dış ticaret dengesi, 2023 yılı Eylül ayında 3.657 milyon dolar açık verdi.

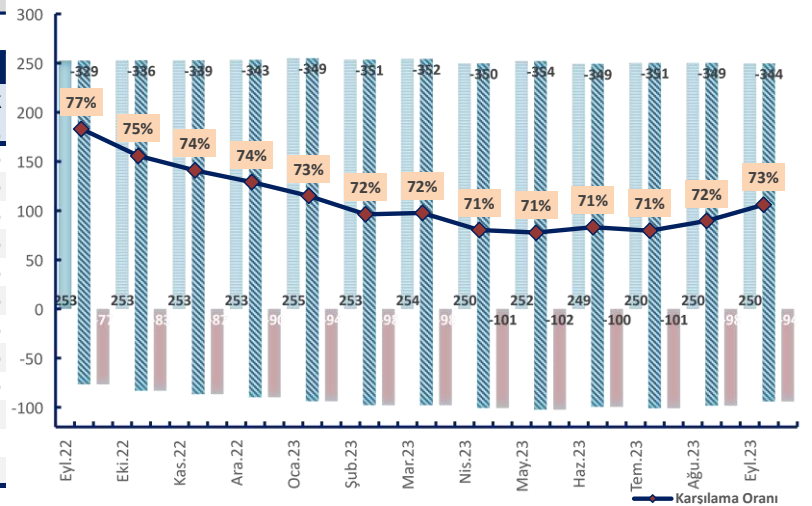
İhracatın ithalatı karşılama oranı 2022 Eylül ayında %74 seviyesindeyken 2023 yılı Eylül ayında %86'e yükseldi. Ağustos 2022'de ise %75 seviyesinde idi.

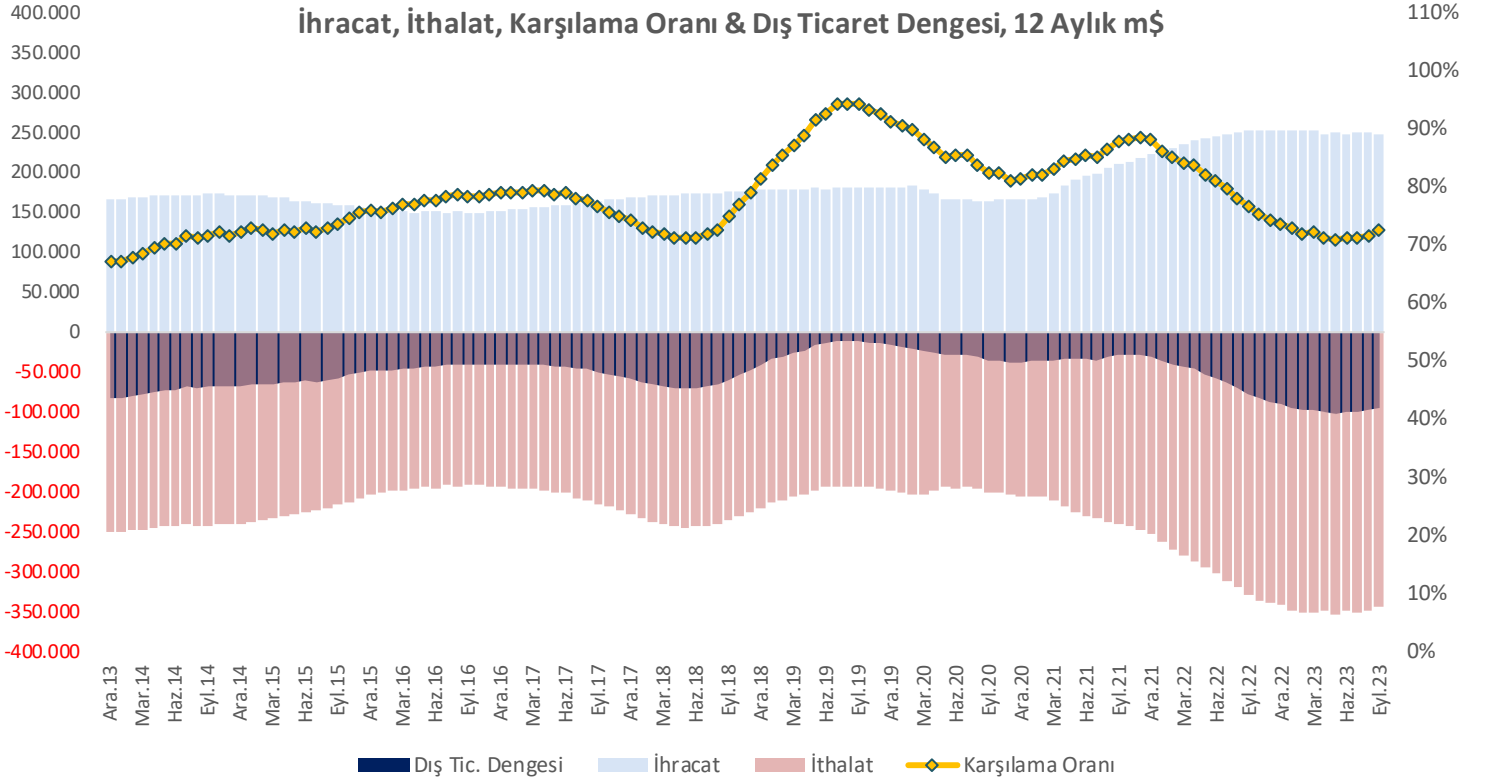
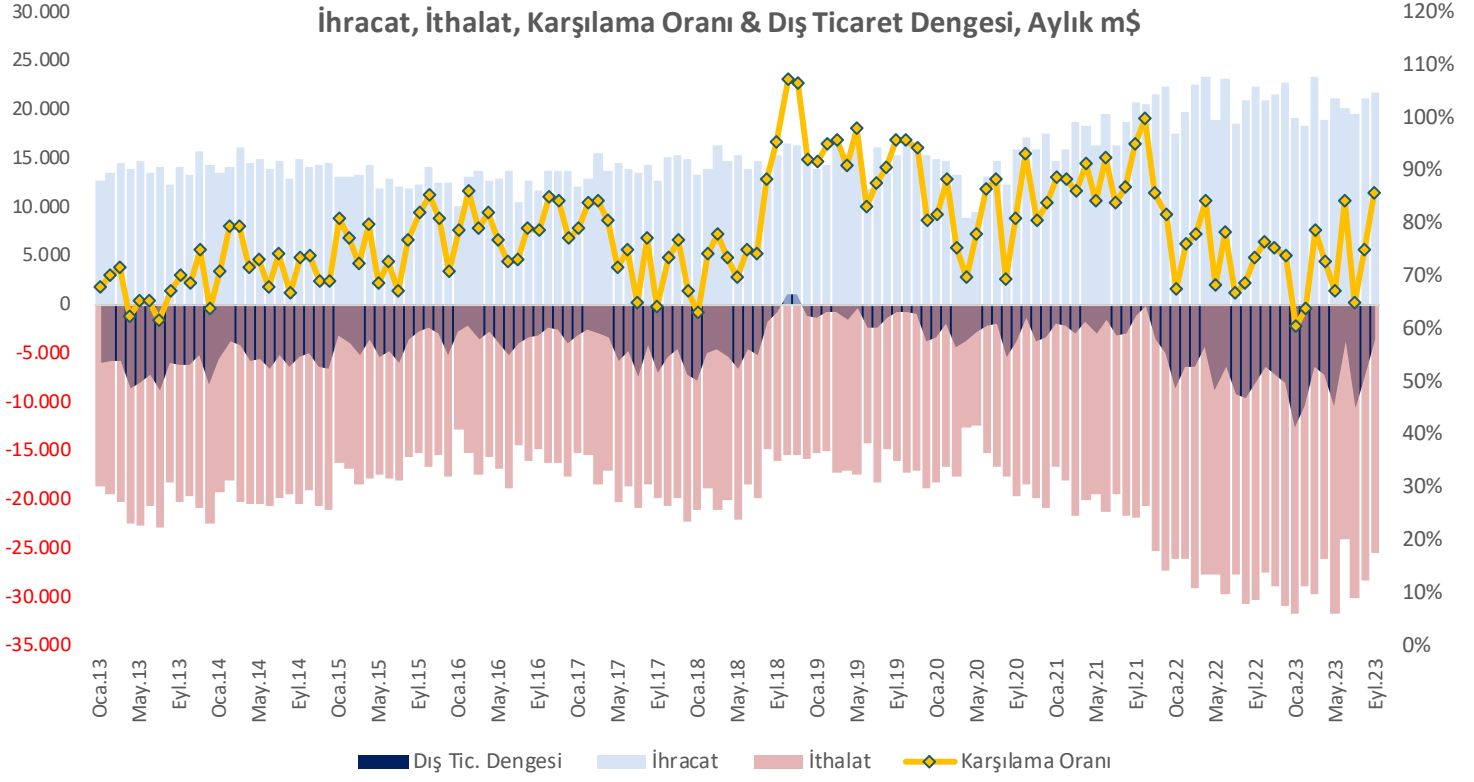
12 aylık ihracat ve ithalat sırasıyla 249.663 ve 343.625 milyon dolar olması sonucunda 12 aylık dış ticaret açığı, 93.962 milyar dolar olarak gerçekleşti.

İHRACAT, İTHALAT & DİŞ TİCARET DENGESİ, AYLIK MİLYAR\$

İHRACAT, İTHALAT & DİŞ TİCARET DENGESİ, 12 AYLIK MİLYAR\$

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

Hizmetler Dengesi

2022 yılı Eylül ayında 5,98 milyar dolar net fazla veren hizmetler dengesi, 2023 yılı Eylül ayında 6,25 milyar dolar net fazla verdi. Hizmetler dengesi, aylık %17,7 azalırken, yıllık %4,5 arttı.

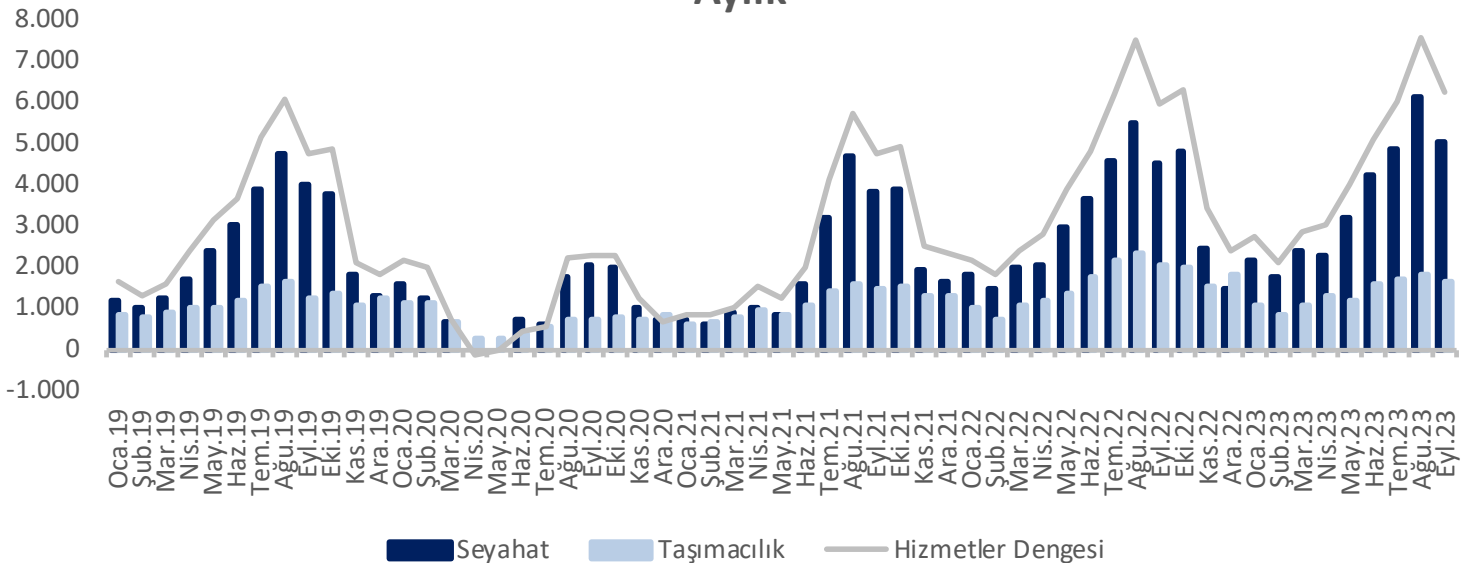
Koronavirüs salgını nedeniyle 2020 yılı Nisan ve Mayıs aylarında sıfır olan seyahatin, 2020 Haziran ayı itibariyle salgının kontrol altına alınmasıyla ülkelerin sınırlarını açmalarının etkisiyle 2020 Ağustos ayında önceki aya göre %211 artış görüldü. Hizmetler dengesi altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler, Eylül 2023'de bir önceki yılın aynı ayına göre %11 artarak 5 milyar dolara yükseldi. Aylık bazda ise yaz aylarının sona ermesiyle %17,8 azaldı.

Hizmetler Dengesi, m\$ - Aylık														
2023	Bak. ve On.	Taşıım.	Seyahat	İnşaat	Sig. ve Emk.	Finansal	Fikri Mülk.	Telkom.	Diğ. İş Hiz.	Kiş. Kült. ve Eğ.	Resmi Hiz.	Hiz. Denge	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	131	1.043	2.160	17	-315	-20	-200	40	-113	-10	-46	2.762	14,7%	28,4%
Şubat	136	808	1.749	16	-189	-15	-147	-67	-163	0	-58	2.100	-24,0%	17,2%
Mart	124	1.093	2.382	19	-79	-11	-294	-118	-218	-13	-67	2.877	37,0%	21,6%
Nisan	126	1.303	2.291	2	-166	-21	-230	-71	-166	-12	-102	3.051	6,0%	8,1%
Mayıs	154	1.205	3.203	22	-58	-17	-189	-68	-231	-8	-71	3.995	30,9%	2,1%
Haziran	55	1.602	4.220	16	13	-13	-382	-95	-320	-24	-47	5.093	27,5%	5,6%
Temmuz	154	1.679	4.846	16	-106	-8	-256	-52	-244	-7	-47	6.036	18,5%	-2,3%
Ağustos	176	1.843	6.126	20	-105	-8	-198	-36	-230	1	-37	7.602	25,9%	1,0%
Eylül	81	1.649	5.033	37	13	-1	-303	30	-330	15	-61	6.253	-17,7%	4,5%
Ekim														
Kasım														
Aralık														
Ocak - Eylül	1.137	12.225	32.010	165	-992	-114	-2.199	-437	-2.015	-58	-536	39.769		5,9%

Hizmetler Dengesi, m\$ - 12 Aylık														
2023	Bak. ve On.	Taşıım.	Seyahat	İnşaat	Sig. ve Emk.	Finansal	Fikri Mülk.	Telkom.	Diğ. İş Hiz.	Kiş. Kült. ve Eğ.	Resmi Hiz.	Hiz. Denge	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	1.206	19.089	37.653	257	-1.850	-100	-2.482	-491	-2.664	-83	-575	50.276	1,2%	51,7%
Şubat	1.252	19.150	37.922	266	-1.905	-92	-2.508	-540	-2.624	-65	-599	50.584	0,6%	48,3%
Mart	1.324	19.162	38.338	267	-1.807	-86	-2.586	-574	-2.632	-63	-615	51.096	1,0%	44,1%
Nisan	1.341	19.278	38.589	253	-1.849	-84	-2.660	-631	-2.624	-62	-671	51.325	0,4%	39,6%
Mayıs	1.386	19.143	38.829	257	-1.775	-90	-2.714	-712	-2.638	-63	-694	51.409	0,2%	30,3%
Haziran	1.340	18.963	39.375	253	-1.604	-97	-2.861	-761	-2.698	-77	-674	51.677	0,5%	22,3%
Temmuz	1.420	18.500	39.645	247	-1.592	-98	-2.908	-772	-2.712	-75	-685	51.537	-0,3%	16,3%
Ağustos	1.461	17.987	40.248	244	-1.568	-93	-2.966	-794	-2.760	-64	-684	51.614	0,1%	12,0%
Eylül	1.446	17.573	40.748	266	-1.428	-110	-3.037	-675	-2.809	-45	-716	51.883	0,5%	9,6%
Ekim														
Kasım														
Aralık														

Kaynak: TCMB

Aylık

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

Finans Hesabı, m\$ - Aylık					
2023	Doğ. Yat.	Port. Yat.	Diğer Yat.	Rezerv Değ.	Finans Hesabı
Ocak	141	469	185	9.341	10.136
Şubat	521	236	2.343	4.677	7.777
Mart	471	-1.036	7.784	264	7.483
Nisan	778	-1.204	2.744	6.873	9.191
Mayıs	87	-1.412	1.866	16.578	17.119
Haziran	108	1.836	1.176	-11.200	-8.080
Temmuz	406	1.160	3.136	-2.778	1.924
Ağustos	104	880	257	-5.134	-3.893
Eylül	-337	1.018	4.921	-7.663	-2.061
Ekim					
Kasım					
Aralık					
Ocak - Eylül	2.279	1.947	24.412	10.958	39.596

Finans Hesabı

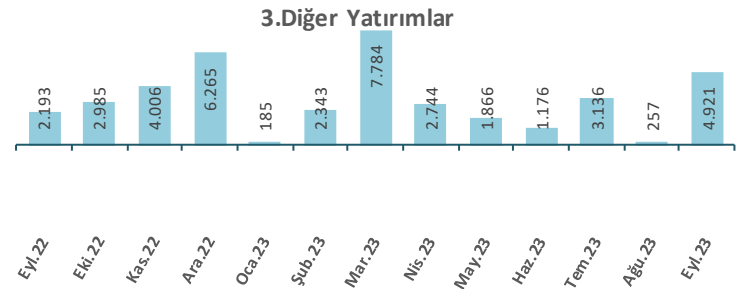
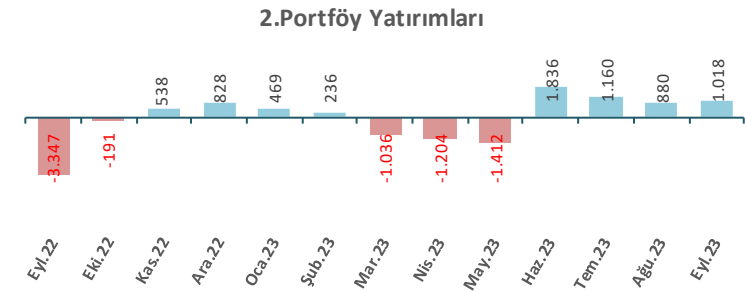
Finans hesabı altındaki doğrudan yatırımlar kaleminde 2022 Eylül ayında 869 milyon dolar net giriş yaşanırken 2023 yılı Eylül ayında 337 milyon dolarlık çıkış yaşandı.

Portföy yatırımlarında ise 1.018 milyon dolarlık net giriş oldu. Alt kalemler incelendiğinde, yurt dışı yerleşiklerin hisse senetlerinde 263 milyon dolar net satış ve devlet iç borçlanma senetlerinde (DİBS) 90 milyon dolar net alım yaptığı görülmektedir.

Diğer yatırımlarda da 4.921 milyon dolarlık giriş gerçekleşti.

2023 yılı Ağustos ayında 5.134 milyon dolar net artış görülen rezerv varlıklarda, Eylül ayında 7.663 milyon dolar artış yaşandı.

Finans Hesabı, m\$ - Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-644	-4.232	-10.136	97,8%	139,5%
Şubat	-660	-4.078	-7.777	-23,3%	91%
Mart	-1.474	-3.871	-7.483	-3,8%	93,3%
Nisan	-2.328	8	-9.191	22,8%	A.D.
Mayıs	-3.297	-4.232	-17.119	86%	304,5%
Haziran	2.201	-406	8.080	A.D.	A.D.
Temmuz	3.096	665	-1.924	A.D.	A.D.
Ağustos	3.538	-121	3.893	A.D.	A.D.
Eylül	4.213	-1.371	2.061	-47,1%	A.D.
Ekim	3.286	1.382			
Kasım	159	-1.812			
Aralık	-13.742	-5.124			
Ocak - Eylül	4.645	-17.638	-39.596		124,5%

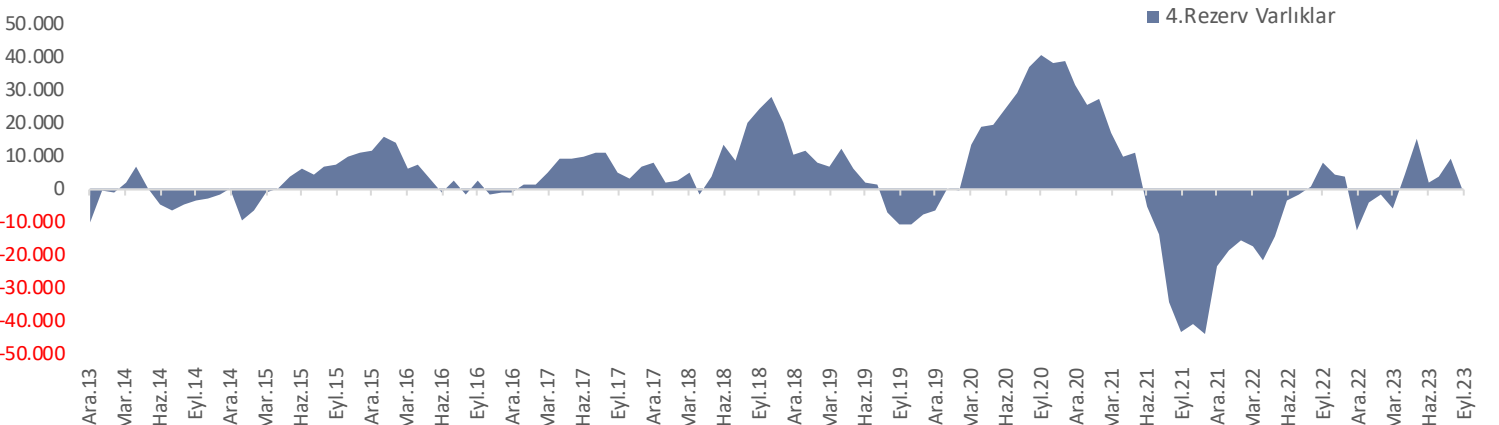
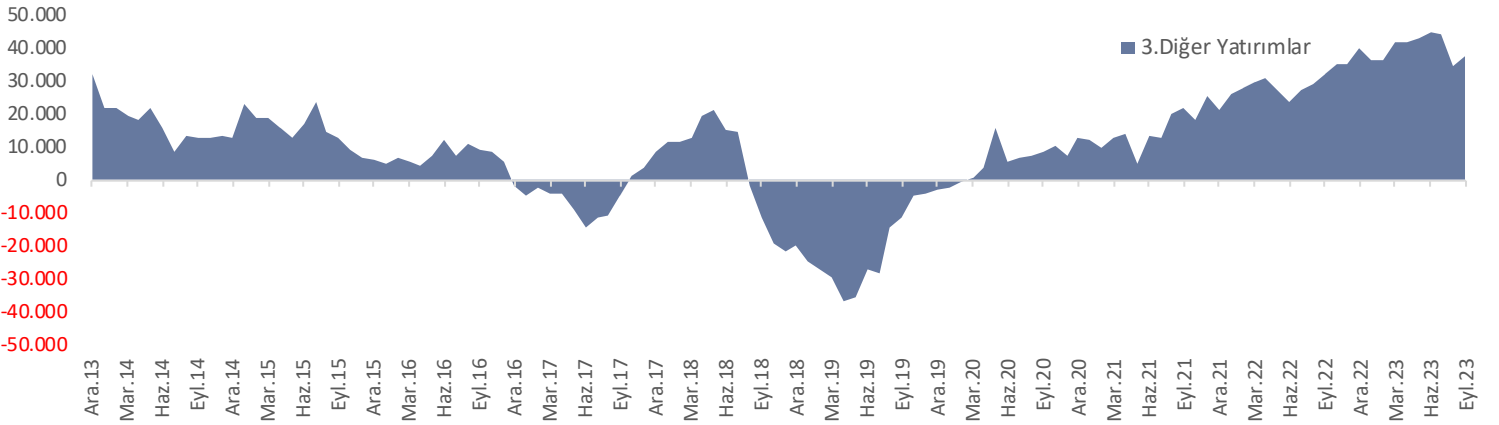
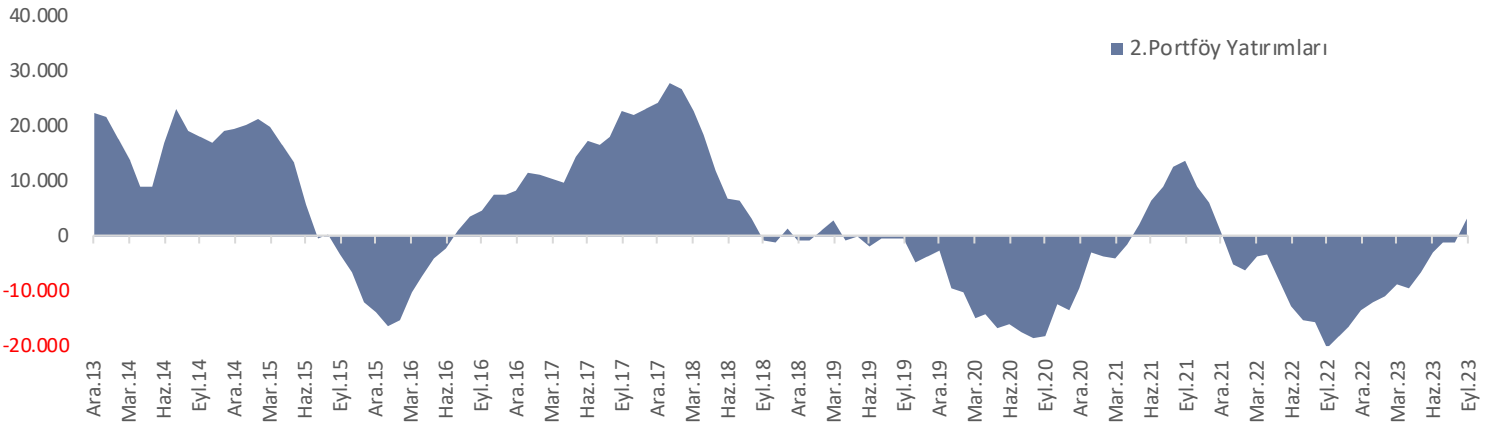
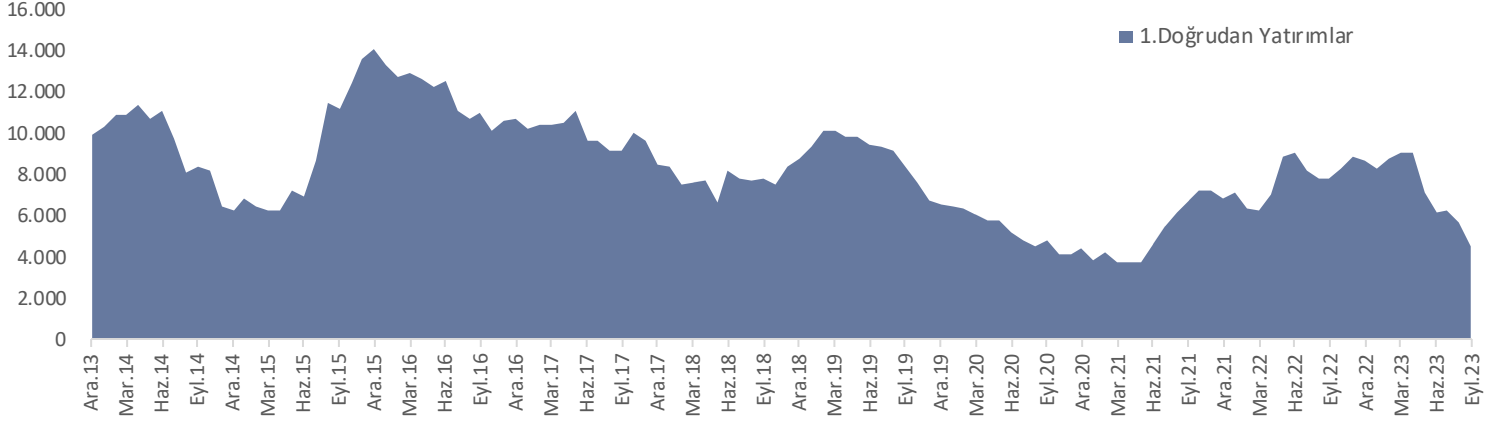
Finans Hesabı, m\$ - 12 Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-38.293	-9.240	-29.096	25,5%	214,9%
Şubat	-37.872	-12.658	-32.795	12,7%	159,1%
Mart	-29.611	-15.055	-36.407	11,0%	141,8%
Nisan	-25.790	-12.719	-45.606	25,3%	258,6%
Mayıs	-22.001	-13.654	-58.493	28,3%	328,4%
Haziran	-19.095	-16.261	-50.007	-14,5%	207,5%
Temmuz	-14.023	-18.692	-52.596	5,2%	181,4%
Ağustos	-4.434	-22.351	-48.582	-7,6%	117,4%
Eylül	1.339	-27.935	-45.150	-7,1%	61,6%
Ekim	6.220	-29.839			
Kasım	5.274	-31.810			
Aralık	-5.652	-23.192			

Kaynak: TCMB

12 AYLIK FİNANS HESABI ALT KALEMLERİ, m\$

Net Hata ve Noksana Hesabı

Ödemeler dengesi; bankalar, TÜİK ve Merkez Bankası verilerinden oluşmaktadır. Kamu sektörüne ilişkin kalemlerde çoğunlukla hata beklenmediği gibi, bankacılık sektörüne ilişkin verilerin de (kur oynaklığının ortaya çıkardığı hesaplama hataları dışında) veri toplama yöntemindeki iyileşmeler nedeniyle, büyük ölçüde doğru olduğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla, bankacılık dışı özel sektörün döviz varlıklarındaki değişimin büyük ölçüde net hata noksanına yansıtıldığı düşünülmektedir. Net hata ve noksan (NHN), tanım gereği, ölçüm hataları ve tablodaki verilerin eksik veya fazla derlenmesinden kaynaklanmaktadır. Net hata ve noksan hesabının ödemeler dengesinde hangi kalemlerden kaynaklandığı net olarak ölçülemezle birlikte, bazı kuvvetli tahminler yapılabilmektedir. NHN oluşmasının sebepleri aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Zaman uyumsuzluğu (İthalat veya ihracat için malın hareketi ile ödemenin farklı bilanço dönemlerine yansması gibi)
- Beyan hataları (gümrük işlemlerine ilişkin beyanat hataları gibi)
- Ödemeler dengesindeki çeşitli kalemlerden elde edilen gelirlerin sistem dışına (yastık altına-kasalara) çıkarılması veya finansman esnasında sistem dışından kaynak kullanılması şeklindeki kayıt dışı işlemler,
- Bazı verilerin (turizm ve bavul ticareti) anketler yoluyla elde edilmesindeki hatalar.

Sonuç olarak;

Net hata ve noksan hesabının pozitif olması ülkeye kaynağı bilinmeyen bir döviz girişinin olduğunu, negatif olması ise hangi kalemler ile olduğu bilinmeyen döviz çıkışını gösterir.

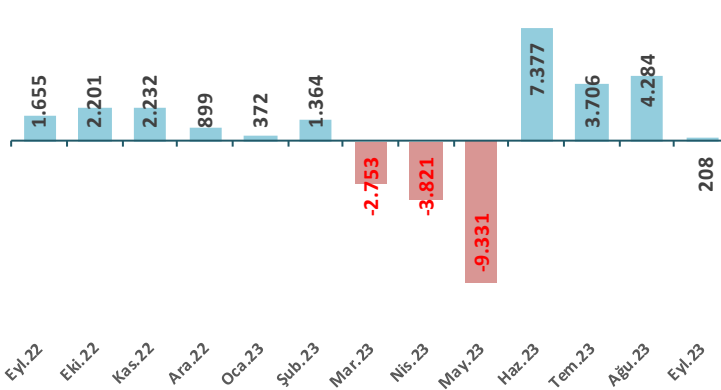
Buna göre net hata ve noksan kaleminde 2022 yılı Eylül ayında 1.655 milyon dolar giriş görülürken, 2023 Eylül ayında ise 208 milyon dolar giriş yaşandı.

Net Hata ve Noksana, m\$ - Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	868	2.636	372	-58,6%	-85,9%
Şubat	1.529	1.216	1.364	266,7%	12%
Mart	1.564	1.756	-2.753	A.D.	A.D.
Nisan	-1.221	2.548	-3.821	38,8%	A.D.
Mayıs	-399	1.661	-9.331	144,2%	A.D.
Haziran	2.812	2.250	7.377	A.D.	227,9%
Temmuz	2.723	4.236	3.706	-50%	-12,5%
Ağustos	1.396	2.639	4.284	15,6%	62,3%
Eylül	1.494	1.655	208	-95,1%	-87,4%
Ekim	-817	2.201			
Kasım	2.265	2.232			
Aralık	-10.570	899			
Ocak - Eylül	10.766	20.597	1.406		-93%

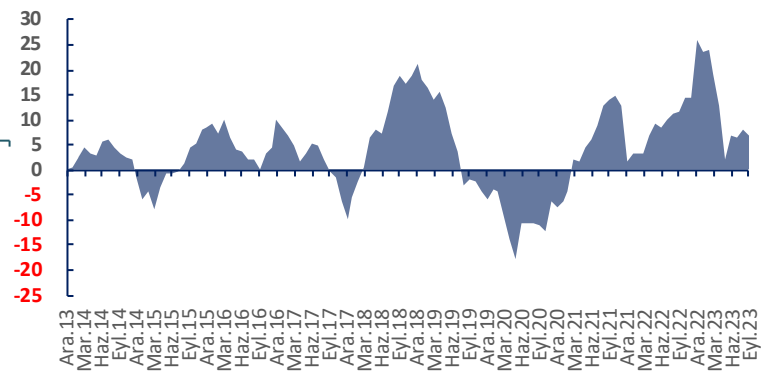
Net Hata ve Noksana, m\$ - 12 Aylık					
	2021	2022	2023	Aylık Değ.	Yıllık Değ.
Ocak	-6.191	3.412	23.665	-8,7%	593,6%
Şubat	-4.320	3.099	23.813	0,6%	668,4%
Mart	1.971	3.291	19.304	-18,9%	486,6%
Nisan	1.824	7.060	12.935	-33,0%	83,2%
Mayıs	4.671	9.120	1.943	-85,0%	-78,7%
Haziran	5.931	8.558	7.070	263,9%	-17,4%
Temmuz	8.957	10.071	6.540	-7,5%	-35,1%
Ağustos	12.808	11.314	8.185	25,2%	-27,7%
Eylül	13.899	11.475	6.738	-17,7%	-41,3%
Ekim	14.898	14.493			
Kasım	12.675	14.460			
Aralık	1.644	25.929			

Kaynak: TCMB

Net Hata ve Noksana, Aylık, m\$

Net Hata ve Noksana, 12 Aylık, milyar \$

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

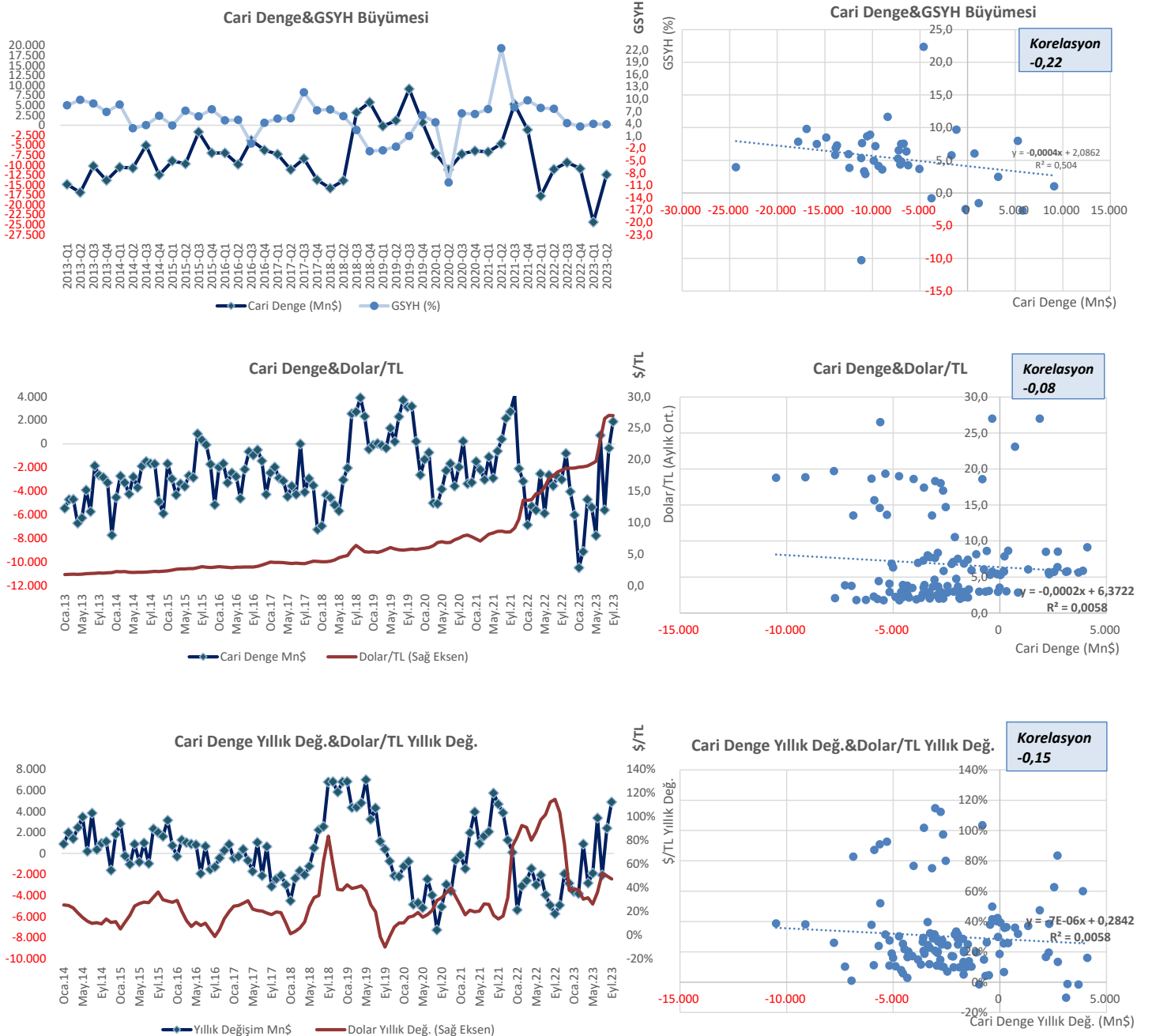
ÖDEMELER DENGESİ ALTINCI EL KİTABI- AYRINTILI SUNUM (*)														Ocak-Eylül		
(Milyon ABD Doları)														2022	2023	
		Eyl.22	Eki.22	Kas.22	Ara.22	Oca.23	Şub.23	Mar.23	Nis.23	May.23	Haz.23	Tem.23	Ağu.23	Eyl.23		
I-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.024	-815	-4.043	-6.016	-10.494	-9.117	-4.720	-5.362	-7.772	716	-5.605	-357	1.876	-38.212	-40.835
	Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi (A+B+C)	-3.020	-849	-4.029	-6.227	-10.241	-9.247	-4.830	-5.365	-7.813	536	-5.477	-452	1.745	-37.610	-41.144
	Mal ve Hizmet Dengesi(A+B)	-2.053	-164	-3.755	-5.669	-9.850	-8.419	-3.478	-4.059	-6.495	1.322	-4.576	468	2.596	-30.347	-32.491
A.	DIŞ TİCARET DENGESİ	-8.037	-6.450	-7.174	-8.078	-12.612	-10.519	-6.355	-7.110	-10.490	-3.771	-10.612	-7.134	-3.657	-67.898	-72.260
	Mal İhracatı	22.409	21.019	21.698	22.865	19.214	18.396	23.343	19.032	21.270	20.283	19.564	21.182	21.797	187.770	184.081
	Mal İthalatı	30.446	27.469	28.872	30.943	31.826	28.915	29.698	26.142	31.760	24.054	30.176	28.316	25.454	255.668	256.341
B.	HİZMETLER DENGESİ	5.984	6.286	3.419	2.409	2.762	2.100	2.877	3.051	3.995	5.093	6.036	7.602	6.253	37.551	39.769
	Hizmet Gelir	9.483	9.405	6.797	7.192	6.474	5.302	6.913	6.745	7.998	9.483	10.251	11.459	10.298	65.556	74.923
	Hizmet Gider	3.499	3.119	3.378	4.783	3.712	3.202	4.036	3.694	4.003	4.390	4.215	3.857	4.045	28.005	35.154
C.	Birincil Gelir Dengesi	-967	-685	-274	-558	-391	-828	-1.352	-1.306	-1.318	-786	-901	-920	-851	-7.263	-8.653
D.	İkincil Gelir Dengesi	-4	34	-14	211	-253	130	110	3	41	180	-128	95	131	-602	309
1.	Genel Hükümet	-41	25	-55	215	-168	153	-42	-73	-136	-70	-233	-3	-68	-835	-640
2.	Diğer Sektörler	37	9	41	-4	-85	-23	152	76	177	250	105	98	199	233	949
II-	SERMAYE HESABI	-2	-4	-1	-7	-14	-24	-10	-8	-16	-13	-25	-34	-23	-23	-167
III-	FINANS HESABI	-1.371	1.382	-1.812	-5.124	-10.136	-7.777	-7.483	-9.191	-17.119	8.080	-1.924	3.893	2.061	-17.638	-39.596
1.	Doğrudan Yatırımlar	-869	-883	-881	-465	-141	-521	-471	-778	-87	-108	-406	-104	337	-6.449	-2.279
2.	Portföy Yatırımları	3.347	191	-538	-828	-469	-236	1.036	1.204	1.412	-1.836	-1.160	-880	-1.018	14.703	-1.947
2.1.	Net Varlık Edinimi	-916	780	336	-102	658	742	6	335	648	-619	-58	-481	639	3.481	1.870
2.2.	Net Yükümlülük Oluşumu	-4.263	589	874	726	1.127	978	-1.030	-869	-764	1.217	1.102	399	1.657	-11.222	3.817
2.2.1.	Hisse Senetleri	-522	-417	300	-580	-486	-185	-256	-37	-630	1.089	734	-131	-263	-3.341	-165
2.2.2.	Borç Senetleri	-3.741	1.006	574	1.306	1.613	1.163	-774	-832	-134	128	368	530	1.920	-7.881	3.982
2.2.2.1	Merkez Bankası	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2.2	Bankalar	-1.131	-1.396	-679	-702	-688	1.157	-817	-181	65	70	347	158	1.424	-5.178	1.535
2.2.2.3	Genel Hükümet	-2.615	2.375	1.435	2.016	2.772	14	786	153	-90	46	18	382	90	-2.991	4.171
2.2.2.4	Diğer Sektörler	5	27	-182	-8	-471	-8	-743	-804	-109	12	3	-10	406	288	-1.724
3.	Diğer Yatırımlar	-2.193	-2.985	-4.006	-6.265	-185	-2.343	-7.784	-2.744	-1.866	-1.176	-3.136	-257	-4.921	-27.097	-24.412
4.	Rezerv Varlıklar	-1.656	5.059	3.613	2.434	-9.341	-4.677	-264	-6.873	-16.578	11.200	2.778	5.134	7.663	1.205	-10.958
IV-	NET HATA VE NOKSAN	1.655	2.201	2.232	899	372	1.364	-2.753	-3.821	-9.331	7.377	3.706	4.284	208	20.597	1.406

ÖDEMELER DENGESİ ALTINCI EL KİTABI- AYRINTILI SUNUM (*)														Aylık	Yıllık	
(Milyon ABD Doları)														Değişim	Değişim	
		Eyl.22	Eki.22	Kas.22	Ara.22	Oca.23	Şub.23	Mar.23	Nis.23	May.23	Haz.23	Tem.23	Ağu.23	Eyl.23		
I-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-39.386	-44.305	-46.244	-49.086	-52.712	-56.536	-55.631	-58.456	-60.343	-56.971	-59.021	-56.609	-51.709	-8,7%	31,3%
	Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi (A+B+C)	-38.905	-43.743	-45.774	-48.715	-52.245	-56.242	-55.637	-58.569	-60.586	-57.514	-59.380	-57.014	-52.249	-8,4%	34,3%
	Mal ve Hizmet Dengesi(A+B)	-29.299	-34.356	-37.002	-39.935	-43.383	-47.297	-46.662	-49.199	-50.775	-47.841	-49.328	-46.728	-42.079	-9,9%	43,6%
A.	DIŞ TİCARET DENGESİ	-76.622	-83.022	-86.568	-89.600	-93.659	-97.881	-97.758	-100.524	-102.184	-99.518	-100.865	-98.342	-93.962	-4,5%	22,6%
	Mal İhracatı	252.552	252.877	252.890	253.352	254.938	253.456	254.146	249.768	252.074	249.105	250.174	250.275	249.663	-0,2%	-1,1%
	Mal İthalatı	329.174	335.899	339.458	342.952	348.597	351.337	351.904	350.292	354.258	348.623	351.039	348.617	343.625	-1,4%	4,4%
B.	HİZMETLER DENGESİ	47.323	48.666	49.566	49.665	50.276	50.584	51.096	51.325	51.409	51.677	51.537	51.614	51.883	0,5%	9,6%
	Hizmet Gelir	84.433	86.410	87.725	88.950	90.352	91.243	92.608	93.636	94.659	95.783	96.755	97.502	98.317	0,8%	16,4%
	Hizmet Gider	37.110	37.744	38.159	39.285	40.076	40.659	41.512	42.311	43.250	44.106	45.218	45.888	46.434	1,2%	25,1%
C.	Birincil Gelir Dengesi	-9.606	-9.387	-8.772	-8.780	-8.862	-8.945	-8.975	-9.370	-9.811	-9.673	-10.052	-10.286	-10.170	-1,1%	5,9%
D.	İkincil Gelir Dengesi	-481	-562	-470	-371	-467	-294	6	113	243	543	359	405	540	33,3%	-212,3%
1.	Genel Hükümet	-850	-867	-775	-650	-614	-387	-269	-201	-222	-162	-412	-428	-455	6,3%	-46,5%
2.	Diğer Sektörler	369	305	305	279	147	93	275	314	465	705	771	833	995	19,4%	169,6%
II-	SERMAYE HESABI	-24	-27	-26	-35	-49	-72	-80	-85	-93	-106	-115	-158	-179	13,3%	645,8%
III-	FINANS HESABI	-27.935	-29.839	-31.810	-23.192	-29.096	-32.795	-36.407	-45.606	-58.493	-50.007	-52.596	-48.582	-45.150	-7,1%	61,6%
1.	Doğrudan Yatırımlar	-7.811	-8.324	-8.869	-8.678	-8.350	-8.844	-9.111	-9.088	-7.151	-6.205	-6.302	-5.714	-4.508	-21,1%	-42,3%
2.	Portföy Yatırımları	20.344	18.335	16.351	13.528	12.037	10.981	8.963	9.561	6.593	3.101	1.310	1.243	-3.122	-351,2%	-115,3%
2.1.	Net Varlık Edinimi	5.279	5.570	5.441	4.495	4.439	4.769	3.207	3.264	3.540	2.051	1.786	1.329	2.884	117,0%	-45,4%
2.2.	Net Yükümlülük Oluşumu	-15.065	-12.765	-10.910	-9.033	-7.598	-6.212	-5.756	-6.297	-3.053	-1.050	476	86	6.006	6883,7%	-139,9%
2.2.1.	Hisse Senetleri	-3.459	-3.821	-4.459	-4.038	-4.172	-4.129	-3.641	-3.817	-2.783	-1.185	-229	-1.121	-862	-23,1%	-75,1%
2.2.2.	Borç Senetleri	-11.606	-8.944	-6.451	-4.995	-3.426	-2.083	-2.115	-2.480	-270	135	705	1.207	6.868	469,0%	-159,2%
2.2.2.1	Merkez Bankası	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
2.2.2.2	Bankalar	-6.319	-6.482	-7.164	-7.955	-8.472	-6.701	-6.759	-6.334	-4.426	-4.298	-3.930	-3.797	-1.242	-67,3%	-80,3%
2.2.2.3	Genel Hükümet	-5.080	-2.305	593	2.835	5.705	5.292	6.060	6.044	6.449	6.713	6.904	7.292	9.997	37%	-297%
2.2.2.4	Diğer Sektörler	-207	-157	120	125	-659	-674	-1.416	-2.190	-2.293	-2.280	-2.269	-2.288	-1.887	-17,5%	811,6%
3.	Diğer Yatırımlar	-32.203	-35.164	-35.388	-40.353	-36.695	-36.385	-41.954	-41.684	-42.901	-45.029	-44.085	-34.940	-37.668	7,8%	17,0%
4.	Rezerv Varlıklar	-8.265	-4.686	-3.904	12.311	3.912	1.453	5.695	-4.395	-15.034	-1.874	-3.519	-9.171	148	-101,6%	-101,8%
IV-	NET HATA VE NOKSAN	11.475	14.493	14.460	25.929	23.665	23.813	19.304	12.935	1.943	7.070	6.540	8.185	6.738	-17,7%	-41,3%

Kaynak: TCMB

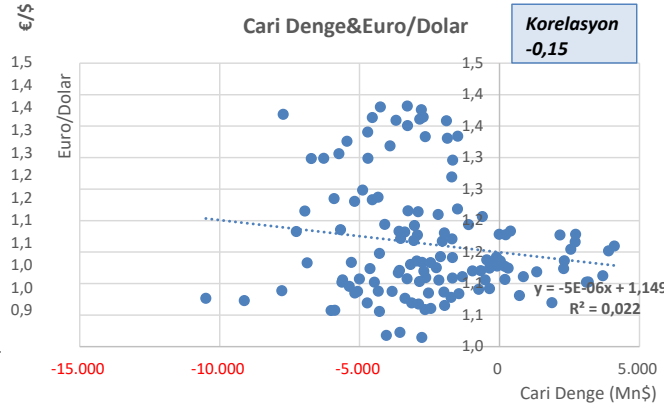
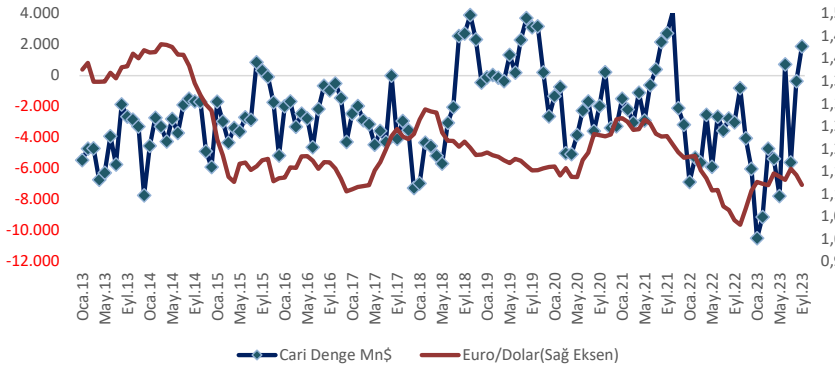
Korelasyon Analizi

Cari Denge ile GSYH Büyümesi, Dolar/TL, Euro/Dolar, Tahvil Faizi, CDS ve enflasyon arasındaki doğrusal ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizinden çıkan en önemli sonuç GSYH büyümesi ile Cari Denge arasındaki korelasyonun 2020 yılı ilk çeyrek sonu -0,71 hesaplanmış olmasıdır. Negatif ve güçlü bir ilişkinin varlığına işaret eden bu oran ekonominin büyümesi için cari açık vermemiz gerektiği şeklinde yorumlanmaktadır. Bir başka deyişle ithalata dayalı bir büyüme modelimiz olup, GSYH artışı yükseldikçe Cari Açık rakamı da artmaktadır. Ekonominin soğumaya başladığı dönemlerde de cari açık azalmakta hatta cari fazla oluşmaktadır. 2020 yılı ikinci çeyreği sonunda ise GSYH büyümesi ile Cari Denge arasındaki korelasyonu -0,47'ye gerilemiştir. Korelasyondaki düşüşün nedeni 2019 yılı sonunda Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve sonrasında tüm dünyada etkisini gösteren koronavirüs salgını nedeniyle 2020 yılı ikinci çeyrekte yaşanan olağanüstü durumdur. Salgın sebebiyle tüm ülkelerin kendilerini kapatmalarına paralel olarak ülkemizde de ekonominin kısmen kapanmış olması sonucu ülkemiz ekonomisinin 2020 yılı ikinci çeyrekte %10,4 daralması korelasyonda bozulmaya sebep olmuştur. Ekonominin soğumasının diğer indikatörleri olan Dolar/TL artışı, faizlerin yükselişi gibi parametrelerle Cari Denge orta derece pozitif korelasyona sahiptir. Dolar/TL arttıkça Cari Açık azalmakta hatta Cari Fazla verilmektedir. Kurdaki yükselişin ithalat fiyatlarının görece yüksek kalmasına ve Türk Mallarının ucuz kalmasına sebep olması ihracatı artırdığı gibi ithalatı da azaltmakta ve cari dengeyi pozitif etkilemektedir. Kurdaki yükselişin zamanla kanıksanmasıyla ithalata dayalı büyüme modelinin doğal bir sonucu olarak ekonomik canlanmayla beraber cari denge açık vermeye başlamaktadır.

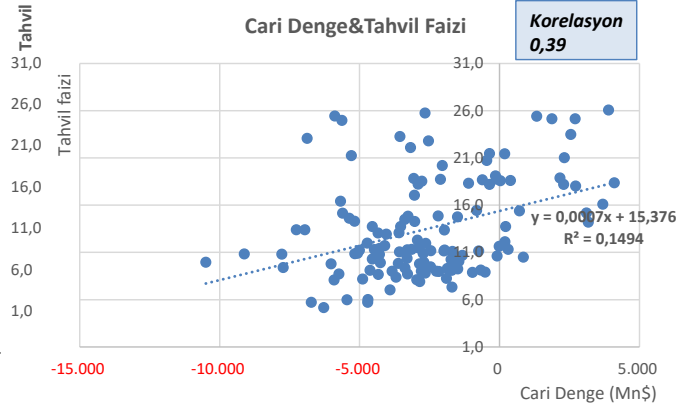
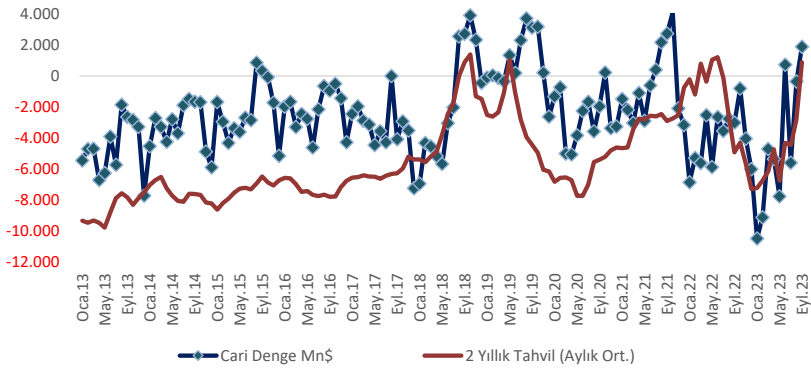

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

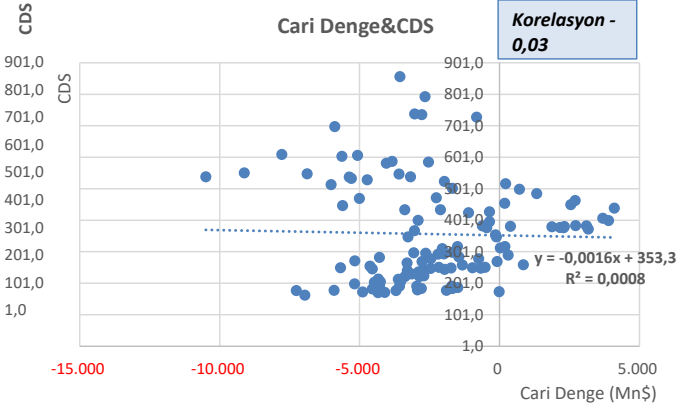
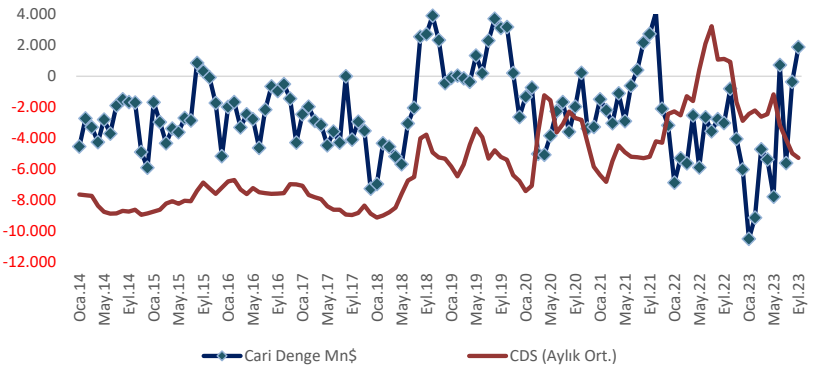
Cari Denge&Euro/Dolar

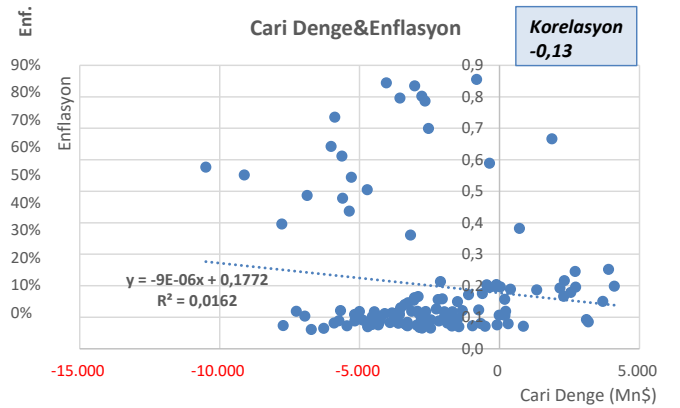
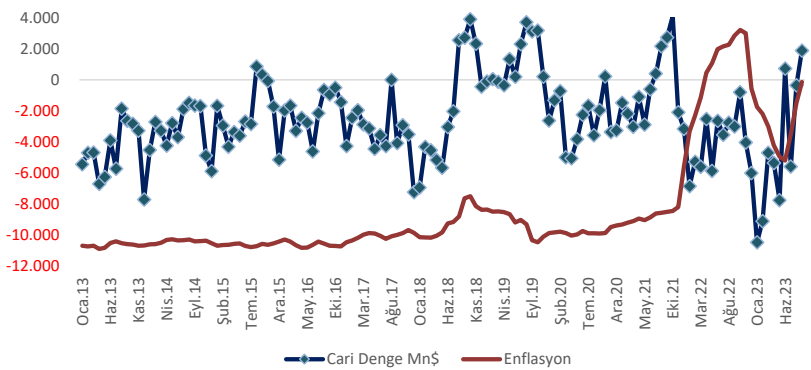
Cari Denge&Tahvil Faizi

Cari Denge&CDS

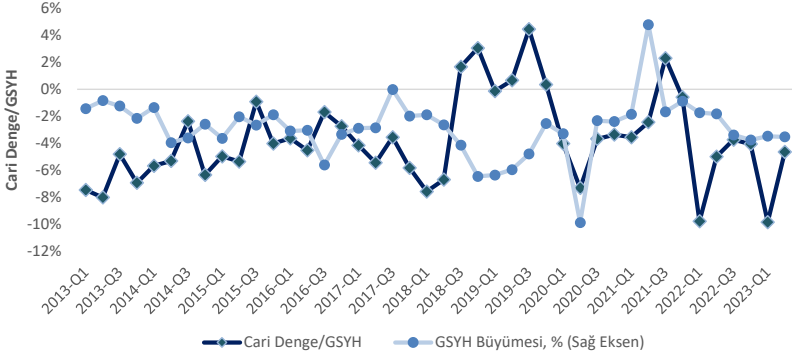
Cari Denge&Enflasyon

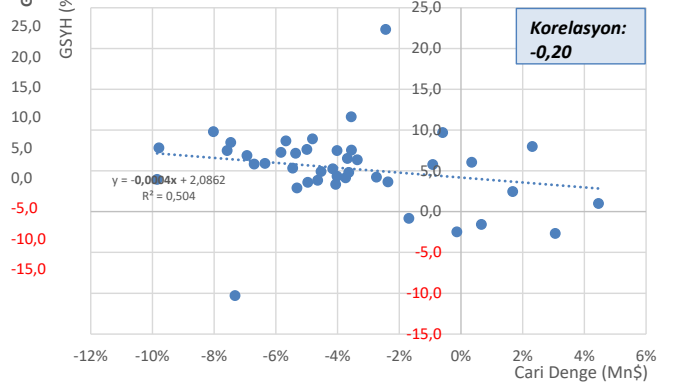

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

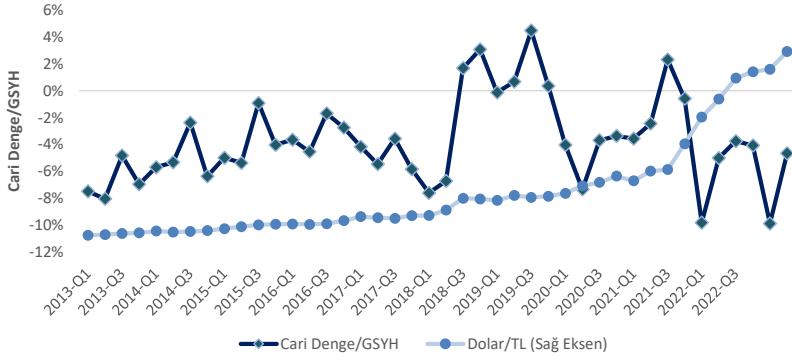
Cari Denge/GSYH&GSYH Büyümesi

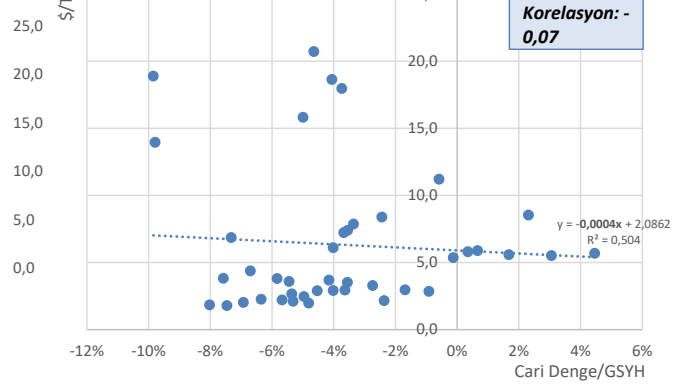
Cari Denge/GSYH&GSYH Büyümesi

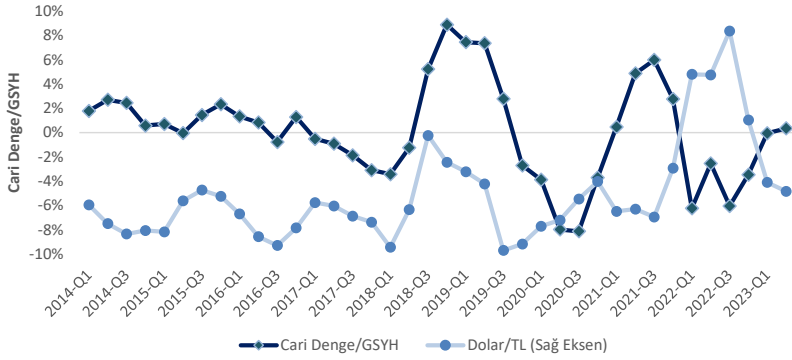
Cari Denge/GSYH&Dolar/TL

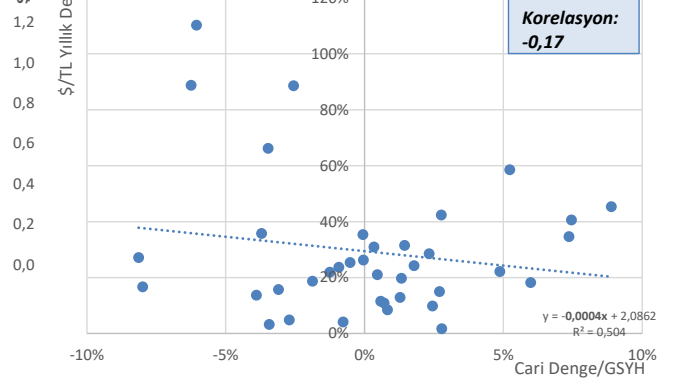
Cari Denge/GSYH&Dolar/TL

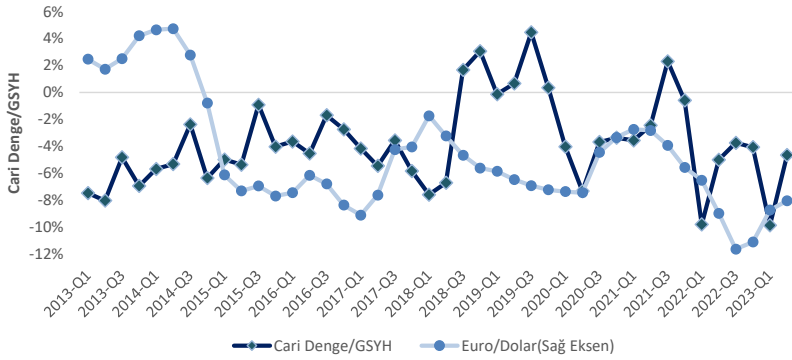
Cari Denge/GSYH&Dolar/TL Yıllık Değişim Oranları

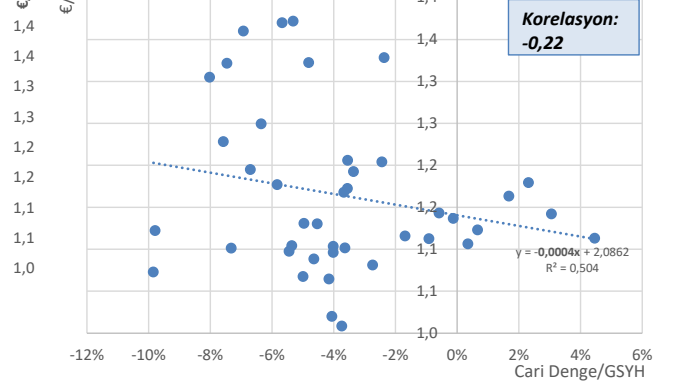
Cari Denge&Dolar/TL Yıllık Değişim Oranları

Cari Denge/GSYH&Euro/Dolar

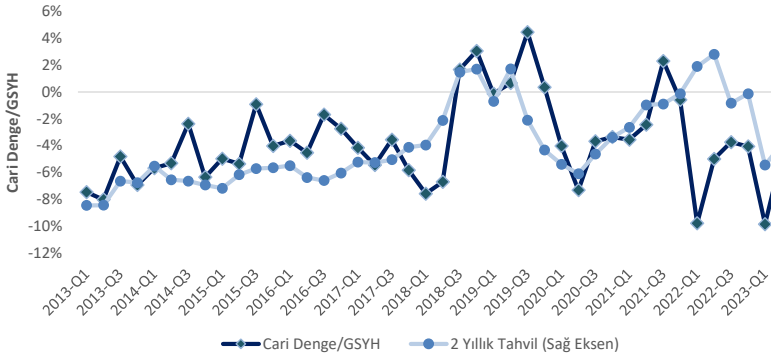

Cari Denge/GSYH&Euro/Dolar

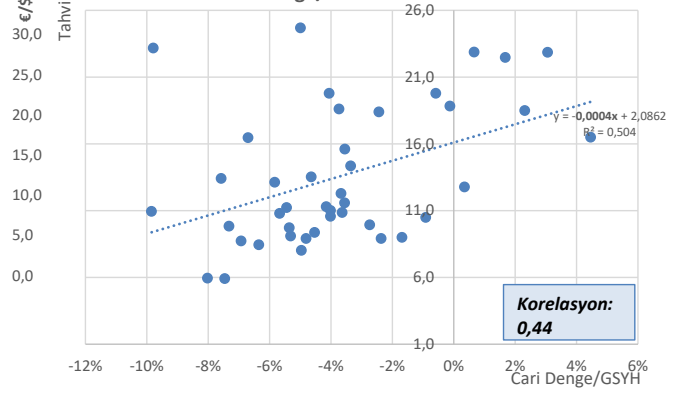

Cari İşlemler & Ödemeler Dengesi

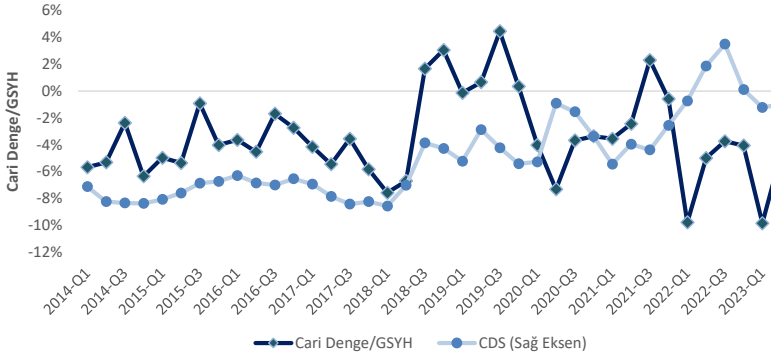
Cari Denge/GSYH&Tahvil Faizi

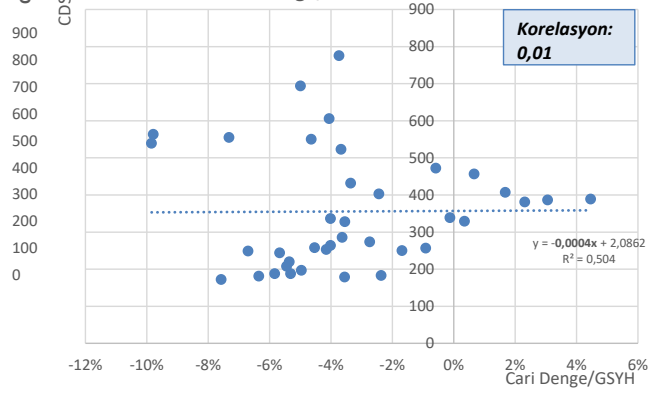
Cari Denge/GSYH&Tahvil Faizi

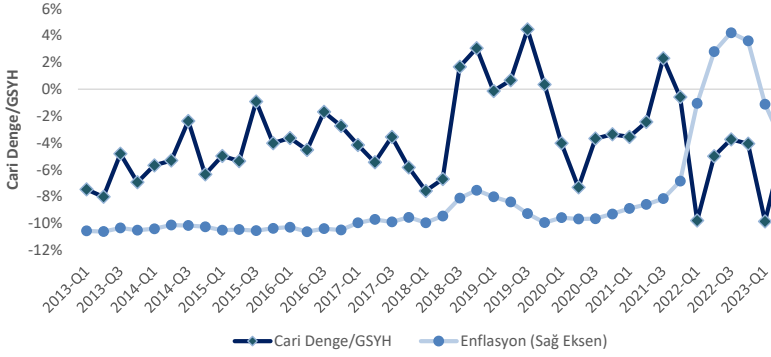
Cari Denge/GSYH&CDS

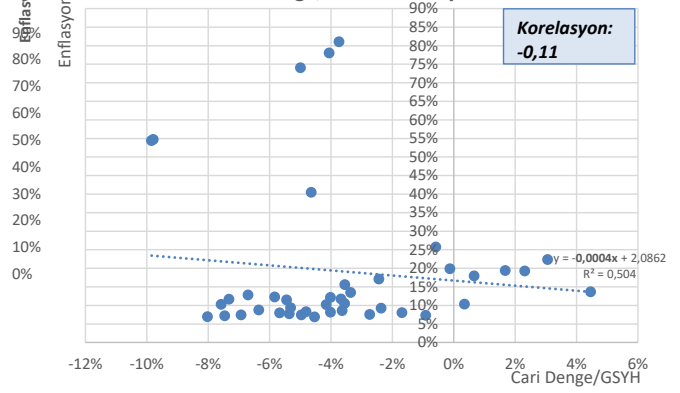
Cari Denge/GSYH&CDS

Cari Denge/GSYH&Enflasyon

Cari Denge/GSYH&Enflasyon

Bizim Menkul Değerler A.Ş. Araştırma Bölümü

Email : arastirma@bmd.com.tr

Telefon : 0216-547-13-00

Önemli Uyarı

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Burada yer alan bilgiler Bizim Menkul Değerler A.Ş. (BMD) tarafından okuyucuyu bilgilendirme amacı ile BMD'nin güvenilir olduğunu düşündüğü yayımlanmış bilgilerden ve veri kaynaklarından derlenerek hazırlanmıştır. Kullanılan bilgilerin hatasızlığı ve/veya eksiksizliği konusunda BMD hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. BMD Araştırma raporları şirket içi ve dışı dağıtım kanalları aracılığıyla tüm BMD müşterilerine eşzamanlı olarak dağıtılmaktadır. Ayrıca, Burada yer alan tahmin, yorum ve tavsiyeler dokümanın yayınlandığı tarih itibarıyla geçerlidir. BMD Araştırma Bölümü daha önce hazırladığı ya da daha sonra hazırlayacağı raporlarda bu raporda sunulan görüş ve tavsiyelerden farklı ya da bu raporda sunulan görüş ve tavsiyelerle çelişen başka raporlar yayımlayabilir. Çelişen fikir ve tavsiyeler bu raporu hazırlayan kişilerden farklı zaman dilimlerine işaret ediyor, farklı analiz yöntemlerini içeriyor ya da farklı varsayımlarda bulunuyor olabilir. Böyle durumlarda, BMD'nin bu raporlardaki tavsiye ve görüşlerle çelişen diğer BMD Araştırma Bölümü raporlarını okuyucunun dikkatine sunma zorunluluğu yoktur. BMD ve ilişkili olduğu firmalar bu raporda adı geçen pay senetlerinde pozisyon sahibi olabilir ve/veya raporun yayınlanma tarihinden sonra işlem yapabilir. Ayrıca yatırımcılar bu raporda adı geçen şirketlerle BMD ve/veya diğer ilişkili firmalarının iş ilişkisi içerisinde olabileceğini kabul ederler.

Bu çalışma kesinlikle tekrar çıkarılmak, çoğaltılmak, kopyalanmak ve/veya okuyucudan başkasına dağıtılmak üzere hazırlanmamıştır ve BMD Araştırma Bölümü'nün izni olmadan kopyalanamaz ve çoğaltılıp dağıtılamaz. Okuyucuların bu raporun içeriğini oluşturan yatırım tavsiyeleri, tahmin ve hedef fiyat değerlemeleri de dahil olmak üzere tüm yorum ve çıkarımların, BMD Araştırma Bölümü'nün izni olmadan başkalarıyla paylaşmamaları gerekmektedir. BMD bu araştırma raporunu yayınlamaya, müşterilerine ve gerekli yatırım profesyonellerine dağıtmaya yetkilidir. BMD Araştırma Bölümü gerekli olduğunu düşündüğünde düzenli olarak yatırım tavsiyelerini güncellemekte ve temel analize dayalı araştırma raporları hazırlamaktadır. Bununla birlikte, bu çalışma herhangi bir hisse senedinin veya finansal yatırım enstrümanlarının alımı ya da satımı için BMD ve/veya BMD tarafından direkt veya dolaylı olarak kontrol edilen herhangi bir şirket tarafından gönderilmiş bir teklif ya da öneri oluşturmamaktadır. Herhangi bir alım-satım ya da herhangi bir enstrümanın halka arzına talepte bulunma kararı bu çalışmaya değil, arz edilen yatırım aracı ile ilgili kamuya duyurulmuş ve yayınlanmış izahname ve sirkülere dayanmalıdır. BMD ya da herhangi bir BMD çalışanı bu raporun içeriğindeki görüş ve tavsiyelere uyulması sebebiyle doğabilecek doğrudan ya da dolaylı herhangi bir zarar ya da kayıpla ilgili olarak sorumlu tutulamaz.